

Naslednja naloga društva je spremljanje domačega etnološkega tiska in prirejanje diskusij ob izdaji publikacij. Večjo skrb bo potrebno posvetiti izdajanju etnoloških del, zato je bila izvoljena **tiskovna komisija**, ki jo sestavljajo: dr. Slavko Kremenšek, dr. Niko Kuret, dr. Boris Kuhar, dr. Angelos Baš in Naško Križnar.

Skupščina je potrdila, da se bosta letošnjih zveznih kongresov na društvene stroške udeležili kot študentski prestavnici Mira Omerzel (kongres Zveze društev folkloristov) in Irena Kunčič — Keršič (posvetovanje Zveze etnoloških društev).

Dr. Niko Kuret je udeležence skupščine seznanil, da bo septembra redakcija časopisa Demos v Ljubljani. Čeprav sredstev še ni, upajo, da bodo pravočasno odobrena. Sestanek bo organiziral ISN SAZU.

POLEMIKA

POROČILO S POMISLEKI

Gre za predavanje dr. M. Goloba, ki ga je imel 30.3.1977 na Filozofski fakulteti v okviru ljubljanske podružnice slavističnega društva. Razmišljanje o usodi ljudskega reka na podeželju danes je slaviste lahko zadovoljilo toliko, kolikor je referent pač segel na področje besednega ustvarjanja. Čeprav je predavatelj izhajal prav iz besednega ustvarjanja, so bila njegova splošna metodična razmišljanja bolj namenjena etnologu ali sociologu kot slavistu. In prav o tej strani predavanja bi rad napisal par besed.

Avtor — sociolog se ukvarja s človekom v času in prostoru, raziskuje življenje in silnice, ki človeka na podeželju oblikujejo, išče mesto človeka v tem okolju in zasleduje spremembe, za katere je sprejemljiv podeželjan in ki oblikujejo njegovo mišljenje, življenske navade in stopnjo miselne, kulturne ter jezikovne razvitosti. Dr. Golob je sam „terenec“, svoja spoznanja oblikuje šele po temeljitem terenskem delu, ki se loči od ustaljenega terenskega dela etnologa ali folklorista, saj zavrača vsakršno „izpraševalno“ metodo, odklanja intervjuje ali vprašalnice, sploh pa odločno zavrača snemanje z magnetofonom ipd. Sam pravi, da uporablja na terenu metodo parafraze; z njo skuša prodreti v skrivnosti in dejstva, ki jih raziskuje. Preden je dr. Golob razložil metodo parafraze, je v anekdotični pripovedi opisal svoje terensko delo s prebliski in strokovno literaturo in prakso nekdanj in danes. Odklonil je vse od folklorizma in strukturalizma do nove antropologije. Po v začetku nejasnem prikazu metode parafraze smo iz njegovih primerov in v diskusiji spoznali, da je dr. Golob pri terenskem delu pristaž observacijske metode z aktivno udeležbo, pri kateri se vse odvija čisto spontano. Metoda parafraze, ki je pomagalo obsevacijski, temelji, na tem, da se ljudem določenih pokrajin približuje in jih spodbuja z besedami, reki, toposi, pregovori iz drugorazredne literature in avtorjev določene pokrajine ali kraja, ki ga raziskuje. V stalnem stiku z ljudmi navaja gesla, misli in rekla teh avtorjev (ki so največkrat domačini) in opazuje, kakšna je reakcija na te rečenice. Ljudje skoraj vedno reagirajo, toda zelo različno, zato dr. Golob njihove odgovore sistematizira v več skupin, kot npr. v parafrazo veselega, žalostnega ali kakršnegakoli odziva (če parafraziram dr. Goloba), pač glede na reakcijo človeka. Metoda parafraze se mu je že razrasla v cel sistem, zato ločuje odgovore tabelarično in shematično bolj primerno za pravnika kot pa za družboslovca, ki se ukvarja s človekom v prostoru in času. Metoda parafraze mu omogoča vpogled v miselni in doživljajski svet človeka. Za celovitost prikaza življenjskih situacij in človeka v njih je njegovo raziskovanje logično usmerjeno na vse plasti podeželjanov. Z metodo parafraze spodbuja vse od bogatih kmetov, posestnikov do „sončne uprave“, kot sam imenuje pijančke, nemaniče in lenuhe, ki jim je gostilniško parlamentiranje edini poklic. Vso to pisano paleto socialnih plasti dr. Golob opazuje, se ji prilagaja, jo „izziva“ z naučenimi citati iz večerniške ali „mazaške“ literature, svoja spoznanja pa si beleži kasneje, navadno zvečer, pač takrat, ko je sam. Ljudem sicer pove, zakaj je v njihovem kraju, toda nič njih ne sprašuje in anketira, nič si ne beleži in ne poizveduje, ker so

po njegovem vse to le zavore pri terenskem delu. Vprašanja sama zanj nimajo prevelike vrednosti, ker se večina ljudi na zastavljena vprašanja tako ali tako zlaže, si izmišlja zgodbe, celo ljudska besedna ustvarjalnost postane „nepristna“.

Ob tem malce patetičnem in vzvišenem pribijanju svoje resnice in metode se je vsaj v meni podrla vera v njeno univerzalnost, ki me je navdajala na začetku Golobovega predavanja. Priznam, da sem bil vesel, ker je pokazal na nekatere nove in sodobnejše prijeme pri terenskih raziskavah, toda Golobova v začetku prepričevalna in obetajoča metoda se je spremenila v antimetodo tisti hip, ko jo je hotel posplošiti tudi na etnologijo in folkloristiko. Verjamem, da je raziskovalni postopek, ki si ga je izbral avtor, ne samo zadosten, ampak za sociološki pristop k problemom človekovega žitja in bitja tudi odličen. Dr. Golob ne raziskuje niti materialne kulture, šege in navade mu niso cilj raziskovanja, ljudska duhovna kultura mu je samo orientacijsko znamenje, ko sledi človeku in njegovim življenjskim reakcijam, prilagajanju in oblikovanju miselnega ustroja in življenjskih norm. Dr. Golob nas je razočaral torej s tem, da metodo, ki se kaže kot uspešna v socioloških raziskavah, vsiljuje tudi drugim humanističnim vedam in če te ne prišejejo nanjo, so rezultati drugih iskanj samo izguba časa. Taka znanstvena ozkost je odbijajoča. Sicer pa nam je Dr. Golob odpiral izredne možnosti učinkovitega terenskega pa tudi internega inštitutskega dela. Žal smo te možnosti bolj zaslutili, ker je bilo predavanje tudi iz objektivnih razlogov presplošno, saj ni šlo za metodološko predavanje, ampak bolj za prikaz današnje jezikovne in miselne gibčnosti slovenskega podeželja. Kolikor so sploh prodrli metodološki problemi, je to zasluga diskutantov — folkloristov, ki sta speljala vodo na svoj mlin in odvezla besedo maloštevilnim slavistom, ki jim je bilo predavanje v prvi vrsti namenjeno. Kot slavist sem bil s predavanjem več kot zadovoljen, kot folklorist, ki delam na terenu, pa sem ostal nepotešen. Želim, da bi kdaj tudi etnološko društvo povabilo predavatelja, da bi lahko razčistili konkretne metodološke probleme, ki so zadnji sredo v marcu v slavističnem društvu logično izzveneli kot balast.

Marko Terseglav

NA LASTNI ZEMLJI TUJKA

Televizijski „Pogovori o glasbi“ dne 9. februarja 1977 ob 18.45 uri (Glasba, človekova spremljevalka od zibel do groba) je spet potrdila presunljivo spoznanje, ki ni novo: naša mladina (sodelovali so torkat celjski dijaki) priznava, da ljudske pesmi ne pozna. Ne pozna je in zato tudi ne poje. Človek bi dejal, da bi to spoznanje moralo alarmirati našo kulturno politiko, naše pedagoške kroge — ne vem, koga še vse. Nič takega. Tako se pred našimi očmi dogaja, da del naše kulturne dediščine, ki nam je bil zmerom v ponos in veselje, danes nespoznan tone v pozabo. Če ga namreč mladina ne sprejme, mu ni rešitve. Pač: ljudska pesem se še oglašča s koncertnih odrov, slišimo jo — celo — v radiu in in televiziji, spravili smo je nekaj na ploščo. Toda mladina je ne poje. dostikrat ji niti do zavesti ne prihaja, da obstaja, da je nekoč spremljala slovenskega človeka „od zibel do groba“ in da bi jo mogla — nisem zapisal: morala — peti. Res je, pred nekaj leti sem doživel nekaj lepega. Skupina mladih ljudi se je vračala iz hribov in je v avtobusu vso pot prepevala: same ljudske, domače pesmi, lepo, diskretno, nevsiljivo, brez kričanja. In nobene popevke. Spomnil sem se pri tem svojih gimnazijskih let, ko smo višješolci v celjski gimnaziji vsak odmor porabili za petje — piano, pianissimo — v kotu na hodniku. Naše lepe stare pesmi! Etnomuzikologi pač še vedno zapisujejo pesmi po našem podeželju, čuda je še ohranjenega med starimi ljudmi, arhivi so polni, že pred nekaj leti so hranili nad 30.000 zapisov. Toda to je mrtvo blago. Ni bilo tako napak, ko je nekoč dejal: Deset pesmi, ki jih ljudje pojo, več velja kakor sto pesmi v arhivu. Za sedanje stanje ne iščimo krivde pri mladini. Na enega izmed krivcev so pokazali dijaki sami: na šolo, ki „ne utetne“ posvetiti nekaj skrbi tudi ljudski pesmi. Toda šola ni edini krivec. Vprašujem se, ali, kako in koliko se briga za ljudsko pesem naša mladinska organizacija. Kaj pa naša mladina sliši dan na dan v radiu in televiziji? Popevke, ki največkrat niso vredne primerjave z najskromnejšo ljudsko pesmijo! (Pohvalno izvemam jutranji radijski program.) Ali se res nič ne more upreti tej poplavi bledečino-sentimentalnih ali zlagano „filozofskih“ besedil, ki so daleč od vsake „poetičnosti“, temu (ne)organiziranemu šundru, ki mu pravijo „glasba“? Kako naj mlad človek sredi tega vsiljivega rock — in pop — ovstva sliši zlahke viže naših ljudskih pesmi? Naša RTV bi bila dolžna, da v svojem